HE 7/2023 vp
H788/01.02.01/2023

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Iisakki Anttila

19.9.2023

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Hallintovaliokunnan lausuntopyyntö 6.9.2023, HE 7/2023 vp

Tullin lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain ja poliisilain 5 luvun 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Tullin lausuntoa hallituksen esitykseen rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta (HE 7/2023 vp). Hallituksen esitys koskee rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 3 luvun säännöksiä, joita esityksen mukaan tulisi muuttaa niin, että ne vastaavat pääosiltaan pakkokeinolain 10 lukuun tehtyjä, 1.10.2023 voimaantulevia muutoksia (laki 452/2023).

Rajavartiolaitoksen tutkintavastuulla olevien rikosten nimikkeet pysyvät entisellään. Muutokset Rajavartiolaitoksen nykyiseen rikostorjuntaa koskeviin säädöksiin ovat pieniä ja noudattavat pakkokeinolain ja esitutkintalain sekä poliisilain 1.10.2023 voimaan tulevia muutoksia. Televalvontaa, peiteltyä tiedonhankintaa ja teknistä kuuntelua koskevat ehdotukset vastaavat uusia pakkokeinolain muutoksia.

Televalvontalupaa ei enää jatkossa haettaisi ja määrättäisi teleosoite- tai telepäätelaitekohtaisesti vaan olisi arvioitava voidaanko televalvontaa kohdistaa mihin tahansa tietyn henkilön käytössä olevaan osoitteeseen tai laitteeseen. Peitelty tiedonhankinta ehdotetaan mahdollistettavaksi tietoverkossa tehtynä silloin, kun estettävänä on Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluva rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Esityksessä lisättäisiin myös mahdollisuus ylimääräisen tiedon käyttämiseen selvitettäessä kahden vuoden enimmäisrangaistuksella Rajavartiolaitoksessa palvelevan henkilön rikoslain 40 luvussa tarkoitettua lahjuksen ottamista, virkasalaisuuden rikkomista tai virka-aseman väärinkäyttämistä.

Ehdotettuja muutoksia voidaan pitää perusteltuina ja linjassa voimassaolevien esitutkintaviranomaisten tehtävien ja toimivaltuuksien kanssa.

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Iisakki Anttila

19.9.2023

Poliisilain 1.10.2023 voimaan tulevat muutokset sekä nyt ehdotetut Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain muutokset synnyttävät osittaista epäsymmetriaa esitutkintaviranomaisten toimivaltuuksien välille, mikä aiheuttaa ongelmia yhteistyölle ja yhteiselle koulutukselle.

Poliisilain perusteella poliisi ja Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain perusteella Rajavartiolaitos voisivat hakea televalvonnat siten, että pakkokeinon kohteena on kohdehenkilö. Tulli toimisi edelleen päätelaite- ja liittymäkohtaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että aina kun kohdehenkilölle löydetään uusi päätelaite tai liittymä, Tullin on haettava siihen televalvontaoikeutta pakkokeinona uudelleen.

Esitutkintaviranomaisten keinovalikoiman epäsymmetrisyys vaikuttaa negatiivisesti käytännön tehokkaalle hankintayhteistyölle, jossa eri viranomaiset voivat hankkia yhteisellä sopimuksella laitteistoa siten, että joku viranomainen vastaa jostain käyttöjärjestelmästä ja toinen toisesta.

Edellä mainittujen ongelmien korjaamiseksi on välttämätön täsmentää myös lakia rikostorjunnasta Tullissa (623/2015). Muutoin ollaan tilanteessa, jossa esimerkiksi yhteisessä tiedusteluryhmässä poliisin ja Rajavartiolaitoksen vastuulle määriteltyjen kohteiden osalta televalvontaa voidaan toteuttaa tehokkaasti, mutta Tullin kohteiden osalta ei.

Lainsäädäntöhanke laiksi rikostorjunnasta Tullissa annetun lain muuttamisesta on käynnissä. Hallituksen esityksen arvioitu antoaika eduskunnalle on viikko 46 syysistuntokaudella 2023.

Iisakki Anttila
Tulliylitarkastaja

Jakelu Hallintovaliokunta

Tiedoksi Tulli kirjaamo, Tulli valvontaosasto